

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

2. Terram malam multis vtilem & gratam, bonam noxiam fuisse.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

aliunde aduehuntur. Tu alteri pannum mittis, vt corpus vestiatur, alter tibi columnas mittit, quibus domum fulcias. Sic tibi lana, illi lapides, immò vtraque vtrique profunt. Rusticus è pago lac & butyrum fert in urbem; ex vrbe refert instrumenta agriculturæ. Vtiliter igitur aliquid deest in vno loco, vt id, quod superest, ad alterum locum exportet, & amicitiam gignat necessitas commeandi.

At hæc sudore constant? & vt dicitur, dij omnia laboribus vendunt? Hoc primus noster parens nobis meruit, cui dictum est; *Maledicta terra in opere tuo: in laboribus comedes ex ea, cunctis diebus vitæ tuæ. Spinæ & tribulos germinabit tibi, & comedes herbam terræ. In sudore vultus tui vesceris pane.* Culpam sequitur pœna. Sed pœna utilis, quia labore parta vitam sustentant; immò & pœna leuis, quia multis labor est iucundus, cum ignauia naturæ aduersetur; & homini nihil tristius sit, quàm otio torpere. *homo enim nascitur ad laborem, sicut avis ad volatum.* Quia igitur, vt S. Hieronymus ait, *Nihil sine magno labore vitæ dedit mortalibus,* & hoc ipsum homini natura suaue, vtileque facit, & deses cibo indignus censetur, iuxta illud: *Si quis non velit operari, nec manducet,* non solum mirandum non est, si non sint vbique Elysijs campi, aut Thesalica Tempe, sed etiam inter diuinæ prouidentie beneficia numerari potest, si quibusdam Deus sterilitate loci offert occasionem laborandi. Quin & plurimi Sanctorum deliberatis consilijs, loca aspera, atque inculta elegerunt; vt ibi virtus tanto securius regnaret; vbi nec terra, nec homines possent luxuriare. Sic vixerunt illi, quibus dignus non erat mundus, in solitudinibus errantes, in montibus, & speluncis, & cauernis terræ. Sic in Ægypto deserta loca coluerunt discipuli S. Marci Euangelistæ. Sic eorum posteri & imitatores Eremitæ. Sic S. Bruno ab Vgone Episcopo Gratianopolitano montes totius Diocesis asperissimos, quos Carthusianos appellant, impetrauit habitandos. Nimirum ad sidera seriò tendentibus aspera in vias vertuntur. Quemadmodum etiam ad Tartara currentibus via expeditior est, per pascua pingua. Plerumque enim vbi magna rerum, ibi non parua scelerum est abundantia. *Hinc felix illa Campania,* ait Plinius, *ab hoc sinu incipiunt vitiferi colles, & temulentia nobilis, succo, per omnes*

I L
Gen. 3. 17.

Iob. 5. 7.

S. Hieronym.
ep. 13. ad Paulinum.
2. Thessal. 3. 10.

Hebr. 11. 38.

Plin. li. 3. c. 5.

omnes

omnes terras, inclyto, atq; ut veteres dixerent, summum Liberi partem cum Cerere certamen. Quid in ista tam beata regione creuit Lolium. Ut enim felicitatis comes solet esse superbia, ita aulae Capua cum Campania de principatu certare; adeo ut Campana arrogantia in proverbium venerit; & ex intoleranda ferocia, teste Tullio, ad inertissimum ac desidiosissimum otium perducta sit. Nam, neruis urbis omnibus exectis, urbs ipsa soluta ac delicta debilitata est. Qui locus, ut ait idem, alio loco, propter ubertatem agrorum abundantiamq; rerum omnium, superbiam & crudelitatem genuisse dicitur. Immo luxuries Annibalem ipsum Capua corruptit, & exercitum illius effeminavit. Adeo quem non potuit ferrum emollire, quem nulla vis telorum frangere, nec fortissimus hostis quiuit fatigare, succubuit amoenitate terrae superatus. Quamobrem prouidè olim monuit legislator ille: *Obserua, & caue, ne quando obliuiscaris Domini Dei tui, & negligas mandata eius atque iudicia, & ceremonias, quas ego praecipio tibi; ne postquam comederis, & satiatus fueris, domos pulchras edificaueris, & habitaueris in eis, habuerisq; armenta bouum, & ouium greges, & auri copiam, eleuetur cor tuum, & non reminiscaris Dominum Dei tui.* Itaque adeo inter mala non est numeranda mala terra, ut etiam beneficium; & terra fecunditate nobilis, praecipuum virtutis esse possit, inducerèque in Dei obliuionem.

III.

Quaquam nec illud mihi propositum est, retractare, quod supra dixi, Paradisum, terram Gessen, & regionem Chanaan, à beneuolente Deo Hebraeis esse consignata. Multis Deus dicit, quod Isaac dixit ad Iacob: *Dei tibi Deus de rore cali, & de pinguedine terrae, abundantiam frumenti & vini.* At dixit Isaac etiam ad Esau: *in pinguedine terrae, & rore cali desuper erit benedictio tua.* Pari pacto Deus nunc malis, nunc bonis bonam; & non raro etiam bonis & malis malam largitur terram. Bonà boni vtuntur, mali abutuntur. Ex mala boni bonam faciunt; mali ostendunt se malos. Quo pacto ait Salomon: *Per agrum hominis piger transiit, & ecce totum repleuerant urticae;* quas aratro contundere debuisset; ut agrum subactum fimoque saturatum in fructum educeret. Sed *de stercore bouum lapidatus est piger,* qui cum haberet, unde agros pingues redderet, maluit inopiam pati. Siquidem omnia

Cic. in orat.
pro Rullo.

Cic. in orat.
ad senat. post
reditum.

Deuter. 3. 11.

Gen. 27. 28.

Ib. v. 39.

Prou. 24. 30.

Prou. 10. 5.

Prou. 20. 4.